

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу Липки Арсена Олеговича

«Психологічна динаміка розвитку професійної відповідальності майбутніх психологів», подану на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 Психологія

Актуальність теми дисертації та її зв'язок із науковими програмами. Кваліфікаційна робота Липки Арсена Олеговича є актуальним дослідженням для сучасної психологічної науки та відповідає запитам українського суспільства у сфері супроводу здобувачів психологічного профілю в умовах воєнного стану. Тим паче, що нині має місце особлива нагальність вивчення проблематики професійної відповідальності, що є ключовою в усіх аспектах соціального життя, оскільки від успішності її розв'язання залежить як благополуччя окремої родини, групи, організації, так і держави в цілому. Сьогодні проблема формування професійної відповідальності особистості психолога, ускладнюючись надскладними процесами обстоювання Україною державної незалежності, є вельми вагомим, адже тісно пов'язана із циклами демократизації та гуманізації усіх сфер суспільного виробництва країни. Професійна відповідальність як властивість особистості формується у процесі соціалізації та окультурення, в результаті інтеріоризації етнонаціональних цінностей, норм і правил та виявляється не тільки в характері, а й у почуттях, світогляді, різних формах соціальної поведінки громадян. Тематика, зміст, завдання, теоретична та практична значущість дисертації Арсена Липки презентують продуктивний – циклічно-вчинковий – підхід щодо генези професійної відповідальності сучасних психологів як у теоретичному аспекті, так і у прикладному. Зважаючи на високий запит соціуму в цьому напрямку досліджень, то актуальність теми вважаємо обґрунтованою.

Матеріали дисертації комплексно окреслюють проблематику психологічної динаміки розвитку професійної відповідальності здобувачів-

психологів, враховують специфіку їхньої фахової діяльності, що дає підстави констатувати про високий рівень наукової новизни та теоретичну значущість даної роботи.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій. Подані у кваліфікаційній роботі висновки та узагальнення мають достатній рівень наукового обґрунтування. Раціональність і коректність застосування методологічного апарату, широкого кола українських та закордонних наукових джерел підтверджує достовірність викладених ідей та положень. Послідовність викладення матеріалу і логічна узгодженість, а також влучні узагальнення у висновках до розділів і загальних висновках підтверджують цілісність роботи та її міждисциплінарний характер. Відтак наведені в роботі висновки та рекомендації мають достатній рівень обґрунтованості і достовірності.

Наукова новизна одержаних результатів. У дисертації Липки Арсена Олеговича уточнено та обґрунтовано зміст поняття «професійна відповідальність психолога» не із традиційно виокремленої трискладової структури, а із четвертинної – у взаємозв'язку ментально-когнітивного, емоційно-мотиваційного, поведінково-вольового, морально-духовного компонентів. Автором вперше доповнену назву структурного складника професійної відповідальності – когнітивного, поняттям «ментальний», що постає у такому формулюванні – «ментально-когнітивний» та розкрито його психологічний зміст. Окрім того, у дослідженні вперше здійснено змістове наповнення (у т.ч. розмежування й погрупування) поняттєво-категорійного апарату психологічного пізнання чотирьох структурних компонентів професійної відповідальності психолога. У дисертації подальшого обґрунтування набули психодіагностичні засоби вивчення динаміки професійної відповідальності психологів у здійсненні ними фахової діяльності, що підтвердили свою емпіричну доцільність, надійність та валідність.

Зазначені автором формулювання новизни є точними та відповідають поставленим завданням й отриманим висновкам. Практична значущість роботи полягає в запропонованих авторських, конкретно-тематичних, практико зорієнтованих, рекомендаціях щодо оптимізації професійної відповідальності майбутніх психологів.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності загалом. Дисертація Арсена Олеговича Липки має чітку структуру, репрезентовану вступом, трьома розділами, висновками до них, загальними висновками і списком використаних джерел.

У вступі автором обґрунтовано актуальність досліджуваної проблеми, науково й компетентно сформульовано мету, яка конкретизується у завданнях, визначено об'єкт та предмет, окреслено систему використаних у роботі дослідницьких методів, розкрито наукову новизну та практичну значущість результатів дослідження.

У першому розділі дисертаційної роботи проаналізовано теоретико-методологічні проблеми відповідальності людини у філософсько-психологічному дискурсі.

У другому розділі дисертації охарактеризовано концептуальне та емпіричне обґрунтування психологічної структури професійної відповідальності здобувачів психологічного профілю.

У третьому розділі А.О. Липка подає експериментальне підтвердження теоретичної моделі професійної відповідальності психологів.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що сформульовані у дисертації достатньою мірою обґрунтовані, відповідають темі та меті роботи, достатні за обсягом та рівнем репрезентативності емпіричного матеріалу.

Отже, визначена мета – «теоретичне обґрунтування та емпіричне підтвердження психологічної динаміки взаємозалежного покомпонентного розвитку відповідальності психолога у процесі його професійного становлення» – повністю здобута, її завдання вичерпно зреалізовані.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація відповідає паспорту спеціальності, за якою вона подана до захисту. Дисертаційна праця виконана в рамках науково-дослідної роботи кафедри психології та соціальної роботи Західноукраїнського національного університету на теми: «Психодидактичні технології освітніх взаємодій та їх розвивальний потенціал» (номер державної реєстрації 0119U101004), «Психосоціальне деталювання суспільних та особистісних подій як технологія мислевчинання» (номер державної реєстрації 0123U104568).

Повнота викладення наукових положень, висновків та рекомендацій дисертації в опублікованих працях. Основні положення та висновки дослідження викладені в 4 наукових працях у фахових виданнях України з психології. Публікації здобувача повною мірою висвітлюють основні наукові положення кваліфікаційної роботи. Поршень академічної доброчесності у публікаціях автора та дисертації виявлено не було.

Поряд із загальною позитивною оцінкою дисертації висловлюємо такий коментар: у Вашій пропонованій покомпонентній структурі професійної відповідальності виокремлено ментально-когнітивний, емоційно-мотиваційний, поведінково-вольовий, морально-духовний, крім того, на нашу думку, доцільно було би включити складовий креативності.

Загальний висновок. Кваліфікаційна робота Липки Арсена Олеговича «Психологічна динаміка розвитку професійної відповідальності майбутніх психологів» є суспільно актуальним, структурно продуманим, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що виконане здобувачем із застосуванням доцільних методів наукового пошуку, а також реалізує усі наявні нормативні вимоги. Зміст роботи, що розкритий у трьох розділах, переконливо ілюструє, що автором досягнута мета дослідження і виконані поставлені завдання. Результати дослідження підтверджують наукову новизну, теоретичну та практичну значущість, що презентують особистий внесок автора у психологічну науку та практику.

Обсяг дисертації, її структура і оформлення відповідають вимогам передбаченим наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, внесеними наказом МОН України від 31.05.2019 р.), а також постанові Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Липка Арсен Олегович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія.

Рецензентка:

доцентка кафедри психології та соціальної роботи Західноукраїнського національного університету,
кандидатка психологічних наук,
доцентка

Тетяна НАДВИНИЧНА

